

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials
i Famílies
Direcció General de Joventut

**EL NOSTRE
ESTIU, ELS
NOSTRES DRETS.**

@joventutcat

#DretA...
#DretAlLeure

Recursos pedagògics per a activitats d'educació en el lleure. Estiu 2020

Eines i recursos educatius per a un estiu segur.

L'acompanyament emocional als infants en temps de desconfinament.

 **FUNDACIÓ
PERE TARRÉS**

L'ACOMPANYAMENT EMOCIONAL ALS INFANTS EN TEMPS DE DESCONFINAMENT.

Índex de continguts:

- L'educació emocional i en valors en el context actual.
- L'acompanyament emocional d'infants.
- Les emocions en temps de desconfinament.
- Exemples d'activitats emocionals i d'educació en valors per aquest estiu.
- Pèrdua o dol.
- Retrobament amb el grup d'iguals en una situació extraordinària i dinàmiques grup.
- Audiovisual: Models útils per a educadors/es per acompanyar emocionalment. Models integrals de comprensió de la natura i el psiquisme humà des d'un punt de vista pràctic.
- Treball de síntesi. Anàlisi de casos.

L'educació emocional i en valors en el context actual.

En el context actual de crisi sanitària i d'altres tipus associades a aquesta es poden donar situacions extraordinàries i que tot giri en un sentit diferent al que estem acostumats. Això fa que les reaccions i les vivències que tenim i que observem en altres persones puguin ser molt diferents.

Fins i tot podem observar com algunes persones mostren aspectes de la seva personalitat que ens resultaven desconeguts, tant per "bé" com per "mal".

En el context educatiu d'aquest estiu ens trobarem en una situació excepcional, on podem trobar-nos amb comportaments i reaccions també diferents tant en infants com amb famílies. Això és degut a la situació extraordinària que estem vivint, que la podríem sintetitzar en el següents aspectes:

- Sortida del confinament i d'unes relacions socials molt limitades. En alguns casos, l'activitat de lleure serà per als infants i joves la retrobada amb relacions socials en gran grup.
- Aplicació de mesures d'higiene i de seguretat molt visibles que canvien significativament tant l'activitat com el quotidià de les activitats de lleure.
- Por i incertesa respecte a posar-se malalt/a i el contagi. Informació contradictòria i/o poc concreta.
- Por i incertesa dels adults respecte a la feina, l'economia i fins i tot l'estabilitat social i política que es pot veure reflectida als infants.
- Possibles vivències difícils durant els últims mesos.

Tots aquests aspectes els anirem desenvolupant i veient com abordar-los al llarg d'aquests materials amb recursos i exemples concrets per poder aplicar-los a les nostres activitats de lleure.

En el document marc per a les activitats de lleure a l'estiu 2020 de la Generalitat de Catalunya, es posa molt d'èmfasi en que, entre altres objectius, es faci un acompanyament emocional als infants com a una de les aportacions més importants de l'educació en el lleure aquest estiu.

És un moment on cal recuperar el sentit de convivència i recuperar l'educació en valors que caracteritza l'educació en el lleure. És per això que, a més a més de tots els aspectes de seguretat i adaptació d'activitats i quotidià a les normatives, cal que no descuidem l'aspecte més humà sobretot en relació a les emocions, els valors i el sentit de convivència.

A més a més es contempla que hi hagi en cada activitat de lleure responsables d'acompanyament emocional als infants i que hauran d'abordar situacions que poden ser molt diferents entre elles: aïllament social accentuat, estrès dels familiars projectat als infants, pèrdua de persones properes, ...

L'acompanyament emocional d'infants.

Quan parlem d'acompanyament emocional ens referim al fet d'estar, com a educadors/es, presents davant del món emocional dels infants i en certa manera també del propi.

La dificultat que apareix amb l'acompanyament emocional amb infants és que no sempre és fàcil estar present de forma neutra i es tendeix a projectar la visió pròpia sobre els infants o també a jutjar, no necessàriament de manera negativa, les emocions i vivències dels infants evitant així una vertadera comprensió que permeti un acompanyament i l'ajuda o suport que l'infant necessita en aquell moment o en aquella situació concreta.

L'acompanyament i suport emocional, és a dir, aquesta presència atenta i lúcida per part de l'adult al món emocional de l'infant, té com a objectiu, desenvolupar les seves capacitats emocionals i relacionals i així permetre la seva autonomia i independència. Tot això mitjançant un **vincle proper i que generi confiança i seguretat a l'infant.**

Algunes de les claus ens seran útils com a educadors/es en l'acompanyament emocional:

Comunicació ben sintonitzada:

És important que la comunicació en cada moment, sobretot durant l'acompanyament, estigui ben sintonitzada al que en termes de *coaching* es diu "rapport". Intentem mantenir el contacte visual i procurem igualar al nostre llenguatge verbal i no verbal al de l'infant. Intentarem que el nostre to de veu i comunicació en general transmeti calma i seguretat.

Ens poden trobar amb situacions difícils on l'infant expressa malestar, ràbia, frustració... En aquests casos mantenim una certa sintonia amb les emocions i comunicació de l'infant, però tendirem a relaxar la comunicació progressivament per calmar l'estat emocional. D'aquesta habilitat se'n diu lideratge d'estats emocionals.

Per exemple, si l'infant crida o parla nerviós i fort, nosaltres no igualarem completament la situació però tampoc parlarem de forma completament tranquil·la. El lideratge d'emocional mitjançant la comunicació, en aquest exemple, consistiria en expressar-nos igualant-lo en part, accelerem com parlem, amb moviment més ràpids i després, progressivament, anem canviant aquest patró

comunicatiu cap a un altre, liderant a l'infant a un estat emocional diferent on podrem parlar molt millor.

Igualment si l'infant està molt desmotivats o trist, igualarem la seva expressió amb un to suau, lent i progressivament anirem "pujant" la comunicació per a que el seu estat d'ànim també pugui canviar i poder comunicar-nos des d'una altra perspectiva emocional.

Llenguatge clar i raonaments adequats:

Un llenguatge clar i uns raonaments adequats a l'edat seran molt importants amb la comunicació amb l'infant.

Comprendre i acceptar les emocions de l'infant:

Hi ha moltes classificacions d'emocions, a tall d'exemple anomenarem un d'aquests models: Model d'emocions bàsiques que són: Alegria, por, tristesa, fàstic, ràbia, sorpresa.

Des d'aquest punt de vista hem d'evitar el judici precipitat sobre les emocions de l'infant.

Aquest aspecte aplica tant a la tendència a pensar "això no és res" o bé, "ja passarà" o "és una tonteria" com també l'estil de "sé el que et passa" o "tinc empatia amb tu i t'ajudaré" i sobredimensionar quelcom que potser és transitori o per a l'infant no té tanta importància. Per això és important observar, parlar, indagar lúcidament en cada situació que és diferent.

Mantenir la serenitat durant l'acompanyament sense fer projeccions personals:

Per això és necessari mantenir un bon equilibri entre estar atents i ser lúcids, que ens permetrà mantenir la neutralitat i l'atenció sense judicis precipitats. I per altra banda, la sensibilitat necessària per estar receptius a ajudar i a comprendre a l'infant. Si no hi ha un correcte equilibri tendirem a la fredor o a la hipersensibilitat, dues situacions que no afavoriran la relació d'acompanyament i d'ajuda a l'infant.

Respectar els moments personals:

Acompanyar no implica estar constantment preguntant o intervenint. En aquest punt s'ha de comprendre que cada persona, infant o adulta, té els seus ritmes en la seva evolució en aspectes personals. És important tenir paciència i entendre que certs conflictes, certes pors o inseguretats poden necessitar temps. I la paciència serà especialment important per nosaltres si aquestes emocions es manifesten amb comportaments inadequats, conflictius o disruptius.

En aquest punt és important destacar que la paciència i el no jutjar massa ràpid les emocions de l'infant no exclou el fer respectar normes, establir conseqüències, entre altres mesures educatives que es poden prendre tant a nivell individual com de grup. Apel·lem de nou a l'equilibri lúcid i serè en aquestes situacions.

Estar presents i disponibles:

És un aspecte a tenir en compte durant l'acompanyament emocional. No s'ha de confondre en veure'ns absorbits pels infants o respondre de forma indiscriminada a les seves demandes. La disponibilitat, com a educadors/es, implica estar presents i sobretot atents en els diferents moments de l'activitat, però també a les relacions i a les demandes explícites i implícites que podem rebre per part dels infants i/o del grup.

Hem de tenir en compte que hi ha diferents formes d'expressar-se i expressar malestar o certes emocions. La ciència psicològica n'ha descrit nombrosos models. Ara no hi entrarem però a tall

d'exemple una emoció no sempre s'expressa amb forma evident, pot anar encoberta de comportaments aparentment desconnectats: aïllar-se, agressivitat, passivitat, estar molt actiu ...

L'escolta activa:

Un concepte molt important però no sempre ben entès o ben practicat. Podríem destacar l'escolta activa com l'escolta amb plena atenció. Cal fer l'esforç, dins de les moltes tasques que fem, d'escoltar a cada infant com es mereix i evitar estar, encara que sigui un minut, pensant en coses paral·leles, amb pensaments com "sempre ve amb el mateix", etc... Si no tenim temps en aquell moment, podem ajornar la conversa a uns moments més tard amb respecte i confiança. Serà millor que escoltar al moment amb presses i amb distraccions tant exteriors com mentals.

L'escolta activa a més a més té diferents nivells de profunditat o amplitud, podem escoltar i comprendre a l'infant des del nostre punt de vista. Si ampliem podem entendre a més a més les emocions de l'infant, la situació que viu i la forma de processar-ho (encara que sigui molt diferent a la nostra) i si seguim ampliant podem arribar a percebre o inferir el conjunt de circumstàncies que l'envolten, relacions personals, familiars, aspectes del passat, entre altres.

L'escolta activa i l'atenció plena són habilitats que s'entrenen i per tant milloren i s'aprofundeixen amb la pràctica.

Referent clar de seguretat i confiança:

Cal que l'educador/a esdevingui un model i referent clar de seguretat i confiança amb l'infant i jove.

Per una banda establir de forma adequada a la nostra tasca cert vincle afectiu afavoreix molt tant les relacions en general dins de l'activitat com l'acompanyament emocional i en situacions difícils.

Per altra banda, com sabem, l'exemple és una de les principals eines que podem oferir, tant com educadors/es individualment i també com equip d'educador. És important no mostrar constantment inseguretat, queixes pel que està passant o friccions a l'equip educatiu. Per suposat que tindrem dificultats i estarem en situacions més o menys complicades i no tot serà perfecte i no s'ha d'amagar. Però sí que hem de procurar mantenir certa serenitat, l'aspiració a oferir el millor als infants i sobreposar-nos als obstacles.

El millor exemple no és el que no passa mai per cap obstacle, problema o dificultat personal o emocional, sinó el que passa per tot això, millora i n'aprèn.

Les emocions en temps de desconfinament.

Ens centrarem ara en una tipologia d'emocions que es preveuen poden aparèixer per diferents motius i diferents circumstàncies amb el treball amb infants i amb famílies aquest estiu. Parlaríem d'emocions i estats que són la por, la inseguretat, la incertesa i l'afrontar allò desconegut.

La por com a estat intern i mecanisme instintiu ens protegeix d'allò que ens pot fer mal i també d'aquells perills que poden posar en risc la nostra integritat tant física com també personal o social.

Tot i això la por en totes les seves manifestacions i motius diversos té una forta connexió amb la mort que de vegades s'associa, aquesta mort, com a pèrdua de la vida, però també amb altres pèrdues com: la feina, una relació, una opinió positiva d'altres persones, una projecció social,...

És evident que el context de pandèmia ha fet aflorar pors, algunes viscerals, en major o menor mesura a bona part de les persones de la societat en la que convivim. Apareixen **diferents tipus de pors**: por a la malaltia, a la mort pròpia o d'una persona estimada, por a ser contagiats, por a contagiar a altres, por a ser culpable d'una irresponsabilitat, por a perdre la feina, a no tenir ingressos, por a la catàstrofe, entre d'altres. Emocions i estats molt humans que s'experimenten i que fàcilment poden ser reflectits als infants i joves que conviuen amb els adults.

Exposarem una breu guia de com es manifesten aquestes emocions des del punt de vista dels desequilibris emocionals i mentals associats als instints que regulen la supervivència quan no són harmoniosos i es veuen amenaçats sigui de forma il·lusòria, sigui de forma real o exagerada. Des d'un altre punt de vista parlariem de quan de forma més o menys objectiva les necessitats que descriu Maslow de supervivència i en part les fisiològiques no estan satisfetes o en harmonia.

Aquesta guia és només a mode indicatiu per a poder-ho identificar. Qui hagi estat atent als comportaments de les persones durant aquests últims mesos podrà identificar fàcilment aquests indicadors, encara que per nosaltres l'important és com es reflecteixen als infants, joves i famílies amb les que treballem.

Si la persona manifesta aquestes disharmonies de forma predominantment passiva i amb molta sensibilitat solen aparèixer aquests indicadors:

- Pors sobretot a la pèrdua, a la mort, a quedar-se sol/a.
- Sensació de somnolència accentuada i sensació de pesadesa. Ganduleria accentuada i continuada.
- Tendència a l'actitud de víctima.
- Por a ser agredit, contagiats.
- Estats il·lusoris i fantasies per fugir o ignorar certs aspectes de la realitat.
- Servilisme, tendència exagerada a obeir, credulitat injustificada.
- Preocupació excessiva per la seguretat.
- En última instància, passivitat. Per exemple, en el context de la pandèmia, passar de la por exagerada a un contagi, que si finalment es dona, el fa mantenir-se en una posició de víctima passiva i no fer res per recuperar-se.
- Fatalisme.

Si la persona manifesta aquestes disharmonies de forma predominantment activa i amb tendència a racionalitzar-les poden aparèixer aquests indicadors:

- Ansietat i pors irracionals.
- Ignorància auto induïda. Pretendre que certes coses, per exemple els contagis, no existeixen.
- Rigidesa de comportament
- Tendència a acusar i culpabilitzar. "Caçar" als culpables de forma arbitrària.
- Agressivitat. Atacar abans de ser agredit o contagiats, sota un criteri personal i generalment arbitrari.
- Estat de ceguesa per ignorar aspectes de la realitat. Fixacions amb certs aspectes en forma de "fílies" això és bo perquè sí i "fòbies" això és el dolent perquè sí, exclouent en aquesta fixació qualsevol altre aspecte de la realitat que podria matisar la fixació.
- Egocentrisme manifestat com que tot gira en relació a la persona i les seves fixacions i necessitats sobredimensionades.

- Tendències “caòtiques” en relació a la seguretat, el benestar propi i aliè i a les necessitats bàsiques.
- Certa tendència a acumular per a un mateix.
- Fixacions emocionals i mentals.
- Indiferència davant de temes que requereixen, de forma objectiva, atenció.

Com podrem fàcilment comprovar tot i que podem identificar clarament una de les dues tendències, en moments de crisi, es poden manifestar fàcilment indicadors de totes dues, ja que totes fan referència als instints i necessitats d'autoprotecció, seguretat i supervivència.

Exposarem ara algunes de les eines que tenim com a educadors/es a la nostra disposició per abordar les pors, la inseguretat i la incertesa des del lleure i l'acompanyament emocional:

Oferir espais segurs tant a nivell d'higiene com a nivell emocional i relacional:

Seguir les indicacions i normatives de seguretat és un pas important però també aplicar-les correctament i de forma natural.

És important que la sensació percebuda sigui de control, serenitat i de passar-ho bé amb confiança i relaxació. També caldrà afavorir un clima emocional i de grup el millor possible evitant exclusions, rumorologia tipus: si un te símptomes, si té la mare ingressada, etc...

Evitar l'alarmisme i l'excés d'informació:

Que l'aplicació de certs protocols i mesures, per extraordinàries i visibles que siguin, no generin una agitació excessiva a l'equip educador que generi alarmisme.

Tampoc caure en l'empatx d'informació i excessiva racionalització del que està passant.

L'objectiu és passar-ho bé i gaudir de l'estiu, amb unes mesures que s'han de complir, però el nostre objectiu és gaudir de l'estiu, les mesures no ens ho poden impedir.

exemple de lucidesa i seguretat:

Ser un model educatiu i un exemple de lucidesa i seguretat tal i com ja s'ha comentat.

Promoure la diversió i el gaudi:

Està comprovat que la por, la desconfiança i la inseguretat genera tensió i contracció muscular. Mentre que el plaer, la diversió i el gaudi, generen relaxació muscular (i psicomenal). Per això persones molt tenses no poden gaudir pràcticament de res, ja que el plaer i el gaudi generen relaxació però es necessita un mínim de relaxació prèvia per poder-ne experimentar més o de forma més àmplia. Conseqüentment, cal posar èmfasi en que les activitats facin gaudir als infants i experimentar plaer pel simple fet de fer l'activitat.

Durant l'acompanyament emocional de cada infant serà important doncs tenir present què li agrada i què el fa gaudir i divertir-se realment de forma sana, per ajudar-lo en aquest propòsit i reduir així les tensions, contraccions i pors associades.

Fer veure més enllà dels instints de supervivència que controlen inconscientment les pors:

El món no acaba amb els temors, o la malaltia, o la pèrdua d'algú, per difícil que sigui de vegades, encara que només sigui per uns moments al dia, cal orientar, mitjançant les activitats i l'acompanyament, més enllà d'aquests instints que de forma més o menys explícita poden acaparar bona part de la consciència de l'infant o l'adult.

Hem de promoure doncs altres aspectes com: la relació amb altres infants, fer amics, ajudar els altres, superar-nos, fomentar l'esperit de grup que enriqueix molt, entre altres aspectes que estan més enllà de la necessitats de supervivència.

Expressar les emocions i tècniques de retorn per part de l'educador/a:

Les activitats d'expressió i de valors com les que proposarem poden ser molt útils però serà especialment important el retorn que fem com a educadors/es al que els infants expressen, sobretot en activitats que puguin dir o comunicar allò que han viscut més o menys agradable.

També serà important en l'acompanyament més individual. Cal estar atents i atentes a totes les aportacions per a fer-ne un retorn amb els aspectes més importants i que ajudin a l'infant a veure el mateix però de forma enriquida o des d'una altra perspectiva.

Exemples d'activitats emocionals i d'educació en valors per aquest estiu.

Les recomanacions i instruccions per a les activitats de lleure aquest estiu posen l'accent en que s'han d'afavorir l'expressió de les emocions i de tot allò que s'ha viscut en els últims mesos i començar a "mobilitzar de nou els valors entre els infants".

Per això, a part de totes les activitats que farem, hauríem de posar especial atenció en activitats d'educació emocional i educació en valors. Activitats molt utilitzades a l'educació en el temps lliure.

En el context actual a tall d'exemple de tipologia d'activitats, a partir de les quals podem inspirar-nos:

Activitats de reconeixement d'emocions:

Activitats de reconeixement d'emocions, sigui amb dramatitzacions, pintures, mímica d'emocions i sentiments, activitats de reconeixement d'expressions facials, "termòmetres" d'estat d'ànim, etc,
...

Activitats d'educació en valors:

Activitats d'educació en valors, per posar de manifest allò que ens importa i què és el que realment ens mou més enllà de "sobreviure". Activitats tan senzilles com "mar o muntanya" adequadament dinamitzades són un molt bon recurs.

Cal adaptar aquest tipus d'activitat per respectar la distància física entre participants. Tenim també dinàmiques de l'estil "Arbre" on cada infant o jove posa el que és important per a ell/a, què el o la caracteritza, persones importants a la seva vida, també allò que l'espanta... compartides en grup poden generar certa intimitat i confiança com també expressar certes emocions, experiències i formes d'entendre la vida i la realitat.

Activitats i dinàmiques de grup:

Activitats i dinàmiques de grup, que descriurem també més endavant.

Centres d'interès dirigits a la convivència i a l'educació emocional:

Si bé pot ser important, en funció de cada context, que el centre d'interès giri entorn a l'aplicació de les noves mesures de seguretat, cada centre sabrà com treballar tant les emocions com les mesures de seguretat.

Centres d'interès com “La Caixa de les sorpreses” on cada setmana o dia apareix una emoció o estat diferent, arguments basats en personatges màgics o éssers d'un altre món que volen comprendre als infants de la Terra, poden ser molt bons recursos en aquesta direcció.

Aspectes del quotidià a on podem treballar les emocions:

- A les **benvingudes** expressar d'alguna manera l'estat d'ànim o com ens sentim. Pot ser ballant, amb targetes de colors, fent un dibuix amb o sense pauta, entre d'altres.
- En algun moment de l'activitat **expressar alguna cosa bona que volem per algun dels companys/es** que estan al nostre grup o per al grup sencer. No cal que sigui cada dia, pot ser dos o tres dies per setmana, i anar comentant de tant en tant aquests desitjos per a les altres persones. Pot ser en forma d'assemblea-rotllana (suficientment àmplia), pot ser en forma d'arbre de desitjos, entre d'altres.
- Una altra idea és en finalitzar el dia de colònies, la setmana de casal o bé una activitat important d'aquell dia, **expressar certes emocions**: com ens hem sentit, què ens agradaria haver fet, què trobem a faltar... aquí poden sortir i expressar-se certs malestars o frustracions per la situació excepcional que es pot parlar entre tot el grup i fins i tot pactar certs tipus d'activitats.
- Tenir **espais d'agraïment** per les coses bones que vivim, encara que siguin poques (si aquesta és la percepció de l'infant) o potser moltes i pot expandir-se al grup.
- Reservar moments per **conèixer-se millor entre els participants**, de forma progressiva i continuada. Pot ser en forma de quotidià o d'activitat. El fet de ser grups de 10 pot generar certa proximitat emocional que pot esdevenir un avantatge.

Les **relacions d'amistat de qualitat i amb certa intimitat**, ajuden a sortir del mode “supervivència” amb tots els indicadors i comportaments associats que hem comentat i que pertorben la consciència de les persones tals com angoixes, pors, inseguretats, obsessions, fixacions, fantasies...

Moments quotidians com expressar alguna cosa que ens agradi o que ens caracteritzi, o fer preguntes a un company/a del grup.

Per exemple abans i després dels esmorzars i dinars 3 membres del grup contestaran una pregunta extreta a l'atzar.

També tenim la coneguda dinàmica de “la targeta de vista” que funcionaria molt bé si s'adapta a l'edat i indicacions de seguretat.

L'avantatge d'incorporar-la al quotidià és que és molt més progressiu i en moments com, per exemple, els esmorzars o dinars es pot comentar més, mentre que una activitat a l'acabar no sempre té una continuïtat.

- El quotidià també inclou **les normes**.

Cada equip és responsable i sap quines son les millors normes tant implícites com explícites que necessitarà el grup.

El que sí que hem de tenir present és com s'expliquen.

Les normes poden venir donades, poden ser pactades, fetes entre tots/es, negociades, ... tot dependent del tipus de grup i també d'activitat.

El que és important és que aquestes es coneguin bé, i tenir en compte que aquest estiu normes n'hi haurà moltes, sobretot en relació a la prevenció i seguretat.

- No hem d'oblidar les normes i dinàmiques de convivència, respecte, grup i en relació a altres valors.

Les normes quantes menys millor (però sempre les necessàries) i adequadament explicades a tot el grup i el millor raonades possible.

La pèrdua o dol.

Degut a la extensió que suposa abordar aquest tema, que ens pot afectar amb el treball amb infants i famílies, en fem una breu introducció i proposem la visualització d'una *webinar* amb un enllaç extern com ampliació per a les persones que penseu que pot ser especialment útil.

Respecte el dol cal tenir en compte que l'ésser humà necessita dels vincles per créixer i desenvolupar-se. Quan alguns d'aquests vincles es trenquen, sorgeix un període de gran intensitat emocional que anomenem dol.

Si la pèrdua és radical i definitiva, com en el cas de la mort, totes les dimensions de la persona es veuen afectades (dimensió física, emocional, cognitiva, conductual, social i espiritual) de tal manera que la persona es pot arribar a sentir incapaç de superar-la o desenvolupar un dol patològic que requerirà la intervenció professional per a la seva recuperació.

Són molts els factors que intervenen en el tipus de dol, com a circumstàncies de la mort, relació amb el mort, personalitat i antecedents amb la persona i, el context sociofamiliar.

Per al complet restabliment d'una pèrdua, la persona travessarà una sèrie d'etapes o fases i haurà de realitzar quatre tasques fonamentals:

- Acceptar la realitat de la pèrdua.
- Expressar les emocions i el dolor.
- Adaptar-se a un mitjà en el qual l'ésser estimat està absent.
- Recol·locar emocionalment el mort i continuar vivint.

Recurs d'ampliació:

Webinar amb Cristina Vidal.
Eines d'acompanyament per facilitar un dol saludable-Fundació Pere Tarrés

https://www.youtube.com/watch?v=idknJRP_4v4&t=11s

El retrobament amb el grup en condicions excepcionals i dinàmiques de grup.

En alguns casos ens podem trobar amb infants que pràcticament no han tingut contacte amb grups d'iguals en mesos, almenys de forma presencial.

Hem d'afegir-hi que les rutines, normes i el quotidià, es veurà significativament afectat per la implementació de les mesures de seguretat, això fa que ens haguem de replantejar les dinàmiques del grup des de la pròpia programació de la nostra activitat.

Els grups s'estructuraran en grups de convivència de 10 participants, a on podem anticipar queixes d'alguns infants perquè no van amb els seus amics o si un grup fa certes coses i un altre no.

L'impacte sobre les relacions i l'estat emocional de l'infant pot ser considerable com a fet afegit a tot el que s'ha viscut els últims mesos. És per això que una molt bona eina per a la gestió emocional és el grup d'iguals i la dinamització d'aquest per part de l'equip educatiu.

Les activitats d'aquest estiu tindran, sense dubte, un paper fonamental també en la recuperació de la convivència entre iguals, el sentit de comunitat i la manifestació de valors de grup.

Com sabem però la convivència grupal pot portar certs conflictes i també aprenentatges si es gestiona adequadament. Aspectes com l'exclusió, formes de violència o discriminació es poden seguir donant i estarem atents i atentes a donar una resposta educativa adequada. Però al mateix temps podem prevenir algunes situacions que es poden donar dins del grup tals com, assenyalar a un infant perquè potser té símptomes, o té algun familiar malalt. També ens podem trobar en situacions que el grup no respecti les normes de seguretat. Per aquest tipus de situacions caldrà treballar-les sobretot des del grup com a eina educativa.

Descrivim algunes dinàmiques de grup, a tall d'exemple, que des de l'educació emocional ens poden ser útils per fer del grup una eina educativa en els aspectes que estem abordant:

La Caixa de les Carícies:

És molt útil per afavorir la convivència i el clima de grup i també en el context familiar. Per això es necessitarà una caixa amb una ranura (tipus guardiola) i diversos trossets de papers de colors, tants com persones membres del grup.

- Primer de tot, col·locar la caixa en un espai comú.
- Tot seguit, assignar un color a cada membre del grup. Com que seran de 10 no serà problema. Si es fa amb grups més grans i no tenim tanta varietat de colors, ho farem amb fulls blancs amb noms escrits prèviament.
- Cada vegada que un membre vegi o senti alguna cosa que diu o fa algú altre que li agradi molt, agafarà el paper del color que correspon a la persona en qüestió i escriurà: "M'ha agradat molt que hakis ..." i ho introduirà a la caixa doblegat.
- Al final del dia (o quan ho acordem) s'hauran de reunir tots els membres i llegir en veu alta els seus papers.

És important tenir en compte que la caixa d'elogis no ha d'esdevenir una oportunitat per desqualificar la resta o exigir certs comportaments, ja que l'efecte que podria aconseguir-se seria totalment oposat al què es busca amb aquesta dinàmica.

La Cadira calenta:

Aquesta dinàmica té moltes variants i es pot utilitzar de formes molt diferents:

- **Forma avaluativa**, al finalitzar l'activitat i quan el grup ja té un cert recorregut, cada participant seurà entre 10 i 20 minuts (en funció del temps i a l'edat), explicarà breument com s'ha sentit al grup i després els companys i companyes diran coses positives que han vist d'ell/a i li podran fer preguntes sobre l'activitat i la seva participació al grup. És important que l'educador/a que dinamitza faci al final un retorn amb les idees més importants que han sortit.
- **Expressió emocional**. En situacions difícils, un infant a partir de 8 anys o jove se li pot fer una cadira calenta. Ell o ella explica la situació que està vivint i el grup li diu o recorda posteriorment les coses bones i el talent que té per portar-ho el millor possible, poden posar exemples i també fer-li preguntes. És important que l'educador/a que dinamitza faci al final un retorn amb les idees més importants que han sortit.
- **Per a educadors/es**. Es pot fer una dinàmica semblant per als monitors i monitores amb el seu grup on es puguin expressar com s'han sentit i el grup li destaca aspectes positius i també li poden fer preguntes. Per tant, també es pot fer entre l'equip educador si està degudament dinamitzat i guiat.

El taulell d'emocions:

És un recurs gràfic més de quotidià que com a activitat en el que cada participant pot posar en cada moment com se sent o amb quina emoció o estat d'ànim se sent identificat/da.

Generalment es fa amb dibuixos o pictogrames que s'enganxen amb velcro o similar sota el nom o foto de cada participant. Davant d'emocions negatives però també les positives, l'educador/a pot portar a l'infant o jove a posar la emoció que sent al seu nom i així fer un acte de consciència del seu estat d'ànim i no deixar-se portar tan ràpid per la força de l'emoció.

Post-it de la virtut:

Una clàssica dinàmica de grup i d'educació en valors amb moltes variants. Una ben coneguda consisteix en posar-se un full en blanc a l'esquena cada membre del grup i al senyal del dinamitzador/a escriure's només virtuts, qualitats, habilitats, de cada membre del grup a la seva esquena.

És norma important que s'ha de posar almenys 1 aspecte a cada membre del grup abans de posar un segon o tercer a un amic més proper.

Al final es poden comentar voluntàriament el que s'ha posat.

En el context actual haurem de fer respectar la norma de distanciament per això en aquest exemple és important que els fulls estiguin a les parets amb el nom de cada participant garantint la distància física.

Treball de síntesi. Anàlisi de casos.

Com a activitat de síntesi plantejarem dues situacions. N'has d'escollir una i resoldre el cas des de la teva experiència i amb la perspectiva emocional que hem anat desenvolupant al llarg d'aquesta formació.

De forma opcional et convidem a compartir la teva resolució al fòrum del curs a part de pujar-lo amb l'aplicatiu. Es pot fer també, opcionalment, la resolució dels dos casos, pujar-los a l'aplicatiu i compartir-los amb la resta del grup.

Per fer els casos no massa extensos i més fàcils d'abordar no s'expliquen tots els detalls possibles, pel que, pots inferir els detalls segons el teu punt de vista i plantejar la teva aproximació educativa. A més a més la forma d'acordar els casos ha de ser des de la perspectiva i competències d'un educador/a en el lleure i no d'un altre professional especialitzat encara que en tinguis la formació.

Cas 1.

Inicies la primera setmana de casal. Ets el monitor o monitora d'un grup de convivència de 10 infants de 5è de primària. El casal es situa a una escola de primària amb força espais oberts. El grup no es coneix gaire així que plantejges activitats de presentació i de grup adaptades a les mesures de seguretat per aquest estiu.

Durant el transcurs de la primera setmana notes que el grup no s'acaba de cohesionar i que les mesures de seguretat obstaculitzen el comportament espontani del grup.

S'ha de dir que les famílies estan amb una gran preocupació pels possibles contagis i ho han expressat de forma ferma pel que és molt important per part de l'equip aplicar molt bé totes les mesures. A més a més hi ha un infant que està bastant passiu a les activitats i es mostra absent, pel que saps ha perdut recentment l'única àvia que tenia i que en tenia una relació molt propera i la seva mare s'ha vist molt afectada també.

La setmana següent de casal, una de la nenes del grup ens ha comentat que han ingressat al seu pare, no sabem el motiu. Però això s'ha sabut entre les famílies que han començat a generar suspicàcies i han arribat als infants que deixen aquesta nena de banda perquè "te la pesta", fins a tal punt que un nen que va jugar amb ella també el van deixar de banda perquè també tenia "la pesta". Pel que sembla, més enllà del tema de la malaltia s'ha convertit en un joc de grup de jugar a evitar "la pesta".

- Com abordaries la cohesió grupal, quins aspectes de quotidià i/o tipologia d'activitats plantejaries? Posa'n algun exemple.
- Respecte a l'infant passiu, faries un acompanyament emocional, si és que sí com l'abordaries? Si és que no, què plantejaries? Podries introduir alguna activitat i dinàmica de grup per abordar aquest tema? Posa'n un exemple.
- Respecte al cas de la nena amb el pare ingressat, com abordaries la situació amb el grup? Plantejaries alguna activitat o recurs? Com abordaries l'acompanyament emocional amb la nena?
- En general quines propostes concretes de quotidià plantejaries al teu grup?
- Descriu breument una activitat que faries amb el teu grup i amb quin objectiu.

Cas 2.

Esteu de colònies en unes convivències amb 50 infants. Tu ets responsable d'un grup de convivència de 10 infants i a més a més degut als teus estudis i experiència ets responsable d'acompanyament emocional per aquest estiu. El teu grup són nens i nenes de 8-9 anys que fan unes colònies d'estiu de 6 dies i 5 nits.

Has detectat que hi ha una nena que ha plorat la primera nit i que li fa por la foscor, no porta bé els jocs de nit i per anar al lavabo al vespre sempre busca un adult per no anar-hi sola, alguns nens del grup es riuen una mica d'ella per ser tant poruga, però res exagerat de moment.

La seva família l'únic que t'ha comentat és que han passat per moments difícils amb la família durant el mes d'abril.

Per altra banda, del grup de 10-12 t'han avisat perquè un dels infants a falta de dos dies per acabar les colònies, plora i diu que no vol tornar a casa seva, no tens més detalls a part que els ingressos de la família s'ha vist compromesos per un ERTA.

Per últim la directora de les colònies et demana, com a responsable emocional, que portis una proposta d'activitat de tancament de les colònies per a tots dels grups que van des del 6 als 14 anys. Han sigut unes colònies molt intenses, diferents i amb moltes vivències personals que han aflorat algunes i d'altres no.

- Com ets sentis com a responsable d'acompanyament emocional? Quines qualitats penses que has de tenir?
- Com abordaràs l'acompanyament amb la primera nena, de la foscor i plors a la nit? Recorda que la teva funció és com a educador/a de lleure amb component emocional i no d'un altre professional. Faries alguna cosa a nivell de grup?
- Com abordaràs l'acompanyament amb el nen d'un altre grup? Quins consells donaries als seus educadors/es de referència?
- En quin tipus d'activitat i amb quin enfocament penses per portar com a proposta a la reunió de l'activitat de tancament?
- En general quines propostes concretes de quotidià plantejaries al teu grup?
- Descriu breument una activitat que faries amb el teu grup i amb quin objectiu.